

A SZERENCSI SZALMATÜZELÉSŰ ERŐMŰ ÉPÍTÉSÉNEK ELŐZMÉNYEI (2006-2010)

Szerencs a Nagyalföld és az Eperjes-Tokaji-hegylánc találkozásánál fekszik. A településtől északra-északnyugatra húzódó hegyeken évszázadok óta szőlőt termesztnek a környékbeliek. A XIX. századvégi filoxéra-vész idején, a válság hatására született meg egy Zemplén vármegyei cukorgyár építésének gondolata. Számos elképzelés közül végül a gyár helyének Szerencset választották. Az ipartelepítés indította el Szerencs gyors fejlődését, aminek köszönhetően 1880 és 1910 között a lakosság száma megháromszorozódott. 1923-ban a Magyar Cukoripari Rt. megépítette csokoládéüzemét, ezt követően a gyárak tisztas megélhetést biztosítottak dolgozóiknak. 1945 után a gyárakat államosították, Szerencs járási székhely lett. A korszerűsített cukorgyár és csokoládéüzem mellett felépült a kenyérgyár és a gépgyár. Fejlődött a könnyűipar és a szolgáltatórendszer. Megerősödött a Szerencsi Állami Gazdaság. Ekkor létesült a város két középiskolája: a Bocskai István Gimnázium és a 118. sz. Ipari Szakmunkásképző Intézet.

A Tokaji Történelmi Borvidék 2002-ben világörökségi címet kapott. A borvidék legkiemelkedőbb termelőhelyei, összesen kilenc település képezi a világörökségi terület magját, illetve Sátorajjáújhelyen az Ungvári Pince, Sárospatakon a Rákóczi Pince, és a hercegekúti pincesor, Tolcsván a történelmi pincesor, az Oremus pincéi, valamint a Tokaj Kereskedőház Bormúzeuma. Szerencs kívül esik a magterületen és a világörökség védőzónájába tartozik.

A szalmatüzelésű erőmű terveiről első alkalommal 2006. június 28-ai ülésén tájékozódott Szerencs Város Önkormányzata. A biomasszából villamos energiát előállító üzem létesítését a képviselőtestület tagjai üdvözltek. A több mint 30 milliárd forintos fejlesztés a város határában lévő ipari park hathektáros területén valósulna meg, ahol az elmúlt években a város költségvetéséből és pályázati támogatás felhasználásával 300 millió forintot meghaladó, az infrastruktúrát javító fejlesztést valósított meg abból a célból, hogy jobb feltételeket kínáljanak a befektetni szándékozóknek és a már ott működő vállalkozásoknak. Az ülésen megfogalmazódott, hogy a létesítmény a foglalkoztatási helyzet javításán túl, a térség fejlődésében is meghatározó

lehet és a több mint egy évszázada alapított szerencsi cukorgyárhoz hasonló szerepet tölthet be. Szerencs Város Képviselő-testülete mindezek figyelembe vételével hozott döntést arról, hogy a beruházás megvalósításának elősegítése érdekében a település rendezési tervében az ipari területen 20 méterben állapítja meg a beépítési magasság korlátozását, ami technológia szükségletből további öt méterrel megemelhető. A módosításhoz kikötésként írták elő, hogy a beruházónak minden szakhatósági engedélyt be kell szereznie.

Ezt követően több potenciális technológiai beszállító és lehetséges pénzügyi befektető kereste fel a nagyszabású fejlesztés tervezett helyszínét.

Az erőműépítéssel kapcsolatos elképzelésekről 2006. augusztus 28-ai ülésén tájékozódott a várost és 17 környező települést magában foglaló Szerencsi Többcélú Kistérségi Társulás Tanácsa.

2006. szeptember 22-én a lakosság tájékoztatására a Rákóczi-vár lovagtermében tartott előadást, majd konzultációt a beruházó.

A szerencsi önkormányzat 2006. november 27-ei közmeghallgatásán a BHD Hőerőmű Kft. és a terveket készítő ETV-ERŐTERV Zrt. vezetői ismertették a település lakóival a hőerőmű műszaki, gazdasági és környezetvédelmi hatásait. Elhangzott, hogy a növényi melléktermékek hasznosításán alapuló erőműben Magyarországon még újdonságnak számít, de az Európai Unióban többszörösen kipróbált és elismert technológiát alkalmaznak.

Az Észak-magyarországi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség 2006. október 2-án adott ki határozatot, hogy az erőmű előzetes vizsgálati anyagát elfogadja és részletes környezeti hatástanulmány és egységes környezethasználati engedélyezési dokumentáció benyújtását írta elő.

A szalmatüzelésű erőmű létesítéséről 2007. február 12-én tartott közmeghallgatást Szerencsen az Észak-Magyarországi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi

Felügyelőség. Az ügyben az érintett szakhatóságok a hozzájárulásukat, előírásukat megadták, amelyek tartalmát a felügyelőség munkatársa a helyszínen ismertette. A fórumon elhangzott, hogy a biztonságos és korszerű technológiának köszönhetően az erőműhöz legközelebbi lakott településrészen élőknek sem kell tartaniuk a létesítményből származó zajtól és légszennyezéstől.

A beruházó 2007 első három hónapjában többször tartott konzultációt a tokaji kultúrtáj világörökség védelme érdekében a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal Világörökség Magyar Nemzeti Bizottsága Titkárságának szakembereivel. A megfogalmazott elvárások és a világörökségi tervtanács véleményének figyelembe vételével módosították a terveket, és meghatározták az erőmű megjelenését, azaz a tájba simuló, lesüllyesztett, dombokkal körülvett és fásított épületegyüttest.

A környezetvédelmi felügyelőség az Egységes Környezethasználati Engedélyt 2007. május 10-én az erőmű létesítésében érintett tizenhárom település önkormányzata és hét szakhatóság pozitív és hozzájáruló állásfoglalása alapján adta ki, jogerőre emelkedéséről 2007. június 6-án született határozat.

Az erőmű építési engedélyéről a Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal, Miskolci Mérésügyi és Műszaki Biztonsági Hatósága 2007. június 13-án döntött és miután nem érkezett észrevétel az engedéllyel kapcsolatban, az 2007. július 27-én jogerőre emelkedett.

A Kulturális Örökségvédelmi Hivatal Világörökség Magyar Nemzeti Bizottság Titkársága 2007. július 17-én tájékoztatta a BHD Hőerőmű Kft.-t arról, hogy a beruházásról értesítették a világörökség párizsi központját.

A biomassza erőmű szerencsi megvalósítása ellen foglalt állást 2007. február 21-én kiadott nyilatkozatában az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület. A civil szervezet szerint a létesítmény megjelenésével veszélyezteti a tokaji világörökségi terület kultúrtáj értékeit.

Szeptemberben tokaji borászati egyesületek emelték fel szavukat a szalmatüzelésű erőmű ellen. A civil szervezetek a budapesti borfesztiválon kezdtek aláírásgyűjtésbe, és az UNESCO-hoz fordultak a véleményük szerint a világörökségi címet veszélyeztető létesítmény felépítésének megakadályozására. A kifogások között szerepelt, hogy az alapanyag beszállításával együtt járó közúti forgalom elviselhetetlen terhet ró a környezetre, csökkenne a borturizmus és az erőmű működése befolyásolhatja az aszúsodáshoz szükséges mikroklímát. A feltételezéseket – a beruházó többszöri kérésének ellenére – az egyesületek konkrét dokumentumokkal vagy hatástanulmányokkal nem támasztották alá.

2007. szeptember közepén az Észak-magyarországi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség közleményében hangsúlyozta, hogy a beruházáshoz szakhatósági hozzájárulást adott többek között a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal is, és az eljárás során a lakosság és a helyi önkormányzatok sem tettek észrevételt. Az erőműben alkalmazni kívánt technológia a legkorszerűbb konstrukciós elveknek felel meg, és kevés hulladékot termel.

2007. szeptember és november között országgyűlési képviselők intéztek kérdéseket a környezetvédelmi és vízügyi miniszterhez az erőműépítéssel kapcsolatban. A szakminiszteri és államtitkári válaszok leszögezték, hogy a szerencsi biomassa erőmű természetvédelmi szempontból teljes egészében betartja a vonatkozó jogszabályokat, környezetvédelmi szempontból a kibocsátott káros anyagot minimális szinten tartó erőműnek számít, amely hozzájárul a megújuló energiaforrás-felhasználás hazai növeléséhez.

A Tokaj Reneszánsz – Tokaji Nagyborok Egyesülete 2007 őszén az erőmű építési engedélyezési eljárását érintő törvényességi kérelmet nyújtott be a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Főügyészségre. A vizsgálat során az ügyészség nem talált olyan körülményt, amely az engedélyek jogszerűségét megkérdőjelezte volna. Ugyanakkor azt is megállapította, hogy a szerencsi önkormányzat az ügyben a hatáskörében hozott döntéseit törvényesen, a jogszabályok betartásával hozta meg.

A Szerencsi Többcélú Kistérségi Társulás ülésein több alkalommal is szóba került a beruházás ügye. A körülményeket mérlegelve a tanács tagjai 2007. szeptember 28-ai ülésükön ellenszavazat nélkül támogatásukról biztosították az erőmű megvalósítását.

A Szerencs és Környéke Fejlődéséért Egyesület 2007. október 4-én nyilatkozatot tett közé, amelyben kijelentette, hogy elkötelezett a világörökségi címmel elismert Tokaji borvidék értékeinek megőrzésében, ugyanakkor felelősséget érez a térség azon lakosai iránt is, akik nem szőlőtermesztéssel foglalkoznak. A civil szervezet tagjai meggyőződésüket fejezték ki, hogy a Szerencsen épülő szalmatüzelésű erőmű méltó folytatása Szerencs mezőgazdaságra alapozott ipari fejlődésének.

2007. október 17-én az Országgyűlés Környezetvédelmi Bizottságának elnöke a helyszínen személyesen tájékozódott az Ipari Parkban épülő biomassza erőműről, a beruházás megvalósulása érdekében meghozott önkormányzati döntésekről. A szakpolitikus kiemelte, hogy Magyarországnak vállalásai vannak az Európai Unió felé a megújuló energia felhasználásában. A mezőgazdasági melléktermékekre alapozó szerencsi erőmű felépítése ebben a tekintetben támogatandó kezdeményezés. Katona Kálmán ugyanakkor fontosnak tartotta a térségi hatással bíró beruházásoknál a helyi és a regionális érdekek egyeztetését.

A BHD Hőerőmű Zrt. 2007. október 19-én jelentette be, hogy a szükséges jogerős engedélyek birtokában megkezdték a biomassza erőmű kivitelezési munkálatait.

2007. október 27-én tiltakozó megmozdulás helyszíne volt Szerencs. A borászati és környezetvédő civil szervezetek által meghirdetett demonstrációnak mintegy százötven résztvevője szerint az erőmű veszélyt jelent a tokaji borra és a világörökségi címre, ezért nyílt levében fordultak a kormányfőhöz a beruházás megakadályozását kérve.

A borászok által folytatott hazai és külföldi megkeresések után a japán szakmai befektető, az ITOCHU 2007. november 9-én bejelentette, hogy kiszáll a projektből, elengedhetetlen környezetben nem kíván részt venni az erőmű építésében.

Civil szervezetek kezdeményezésére tűzte napirendre 2007. november 28-ai ülésén az Országgyűlés környezetvédelmi bizottsága a hazai kulturális és természeti világörökség védelmének a helyzetét. A tanácskozás témájának az aktualitását a Zemplénbe tervezett erőműépítések adták.

A közel három órás vitában a szerencsi szalmatüzelésű erőmű létesítésével kapcsolatban elhangzott, hogy a hazai világörökségi nemzeti bizottság bejelentette az UNESCO párizsi központjának a szerencsi erőmű építését. A szervezet ugyan nem hatóságként szerepel az eljárásban, de az egyeztetéseket a beruházókkal lefolytatták, javaslatukra tervezték át az épületek megjelenését. Az engedélyek jogszerűsége a bizottsági tagok nem vitatták, azonban azt is elhangzott, hogy a világörökségi szempontokat figyelembe véve szükséges áttekinteni a beruházást. Mások a gazdasági- társadalmi- környezetvédelmi érdekek szintetizálását hangsúlyozták, a biomassza erőmű szükségességét emelték ki és a Tokaji borvidéket elkerülő út építését szorgalmazták. Volt olyan vélemény is, hogy a vitákat elsősorban helyben kell lefolytatni és nem szerencsés nemzetközi szervezetekhez fordulni, mert ez utóbbi esetben nehezebb a problémákra megoldást találni, a szakmai kérdéseket pedig a szakértőkre kell bízni, és ezek megválaszolása nem a politikusok feladata. A testület állásfoglalásában szorgalmazta, hogy a kormány a hazánk által is aláírt nemzetközi egyezmény végrehajtása érdekében tegyen javaslatot a magyarországi világörökségi javak hatékony megőrzését és védelmét szolgáló törvényi szabályozásra. A bizottság álláspontja szerint jogszabályban kell rögzíteni a világörökségek kezelési terveinek jóváhagyási rendjét, a kezelőszervezetek intézményrendszerét és feladatait, valamint a tervek végrehajtásában szerepet vállalók együttműködési rendjét. E nélkül ugyanis a címmel össze nem egyeztethető fejlesztések történhetnek valamennyi hazai világörökségi területen.

A szalmatüzelésű erőmű beruházója 2007. november 30-án egynapos tanulmányutat szervezett Szerencs és térsége önkormányzati vezetőinek, képviselőinek és szakértőknek Dániába. A résztvevők tapasztalatokat gyűjtöttek a Maribo-i biomassza erőmű működéséről, amelynek technológiája azonos a tervezett szerencsi üzemmel. Az utazáson részt vett az országgyűlés mezőgazdasági bizottságának elnöke, aki szerint a

megújuló energiák felhasználásában az európai tapasztalatok példaként szolgálhatnak Magyarországon.

A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Közgyűlés 2007. december 20-ai ülésén a szerencsi erőmű-beruházás kapcsán nyilvánította elkötelezettségét Tokaj-Hegyalja, mint a világörökség része mellett és szorgalmazta a világörökségi törvény megalkotását. Ennek megszületéséig a szerencsi beruházótól a testület az építkezés felfüggesztését kérte.

Lakossági felmérést készített a Medián Közvélemény- és Piackutató Intézettel a szalmazöldüzelésű erőmű szerencsi fogadtatásáról a BHD Hőerőmű Zrt. A 2008. február 8-a és 10-e között négyszáz felnőtt megkérdezésével elvégzett reprezentatív vizsgálat megállapításai között szerepel, hogy az erőmű létesítéséről szinte a város teljes lakosságának tudomása van. A beruházás megvalósításának a felmérésben szereplő előnyei közül a válaszadók a munkahelyteremtést tartják a legfontosabbnak, de valamennyi tényezőnek a közepesnél jóval nagyobb jelentőséget tulajdonítanak. Az erőmű következtében jelentkező hátrányokat az előnyöknél számottevően kisebbre becsülik. A felmérés alapján a szerencsi lakosság összességében erőműpárti, hiszen a válaszadók 67 százaléka támogatja a beruházást a 29 százalékra tehető ellenzőkkel szemben.

A Tokaj Történelmi Borvidék Kultúrtáj Világörökségi Terület kezelési tervének kiegészítését kezdeményezte 2008. január 17-ei ülésén a Szerencs és Környéke Fejlődésért Egyesület. A civil szervezet szerint a jelenleg rendelkezésre álló, azonban nem hatályos szabályozás olyan megváltoztatására van szükség, amely a meglévő értékek megőrzése mellett konkrétan meghatározza az iparfejlesztés lehetőségeit a fokozott védelmet igénylő területen. Ezért azt javasolták, hogy a zempléni térséget tegyék fogadóképessé a megújuló energiaforrások, a zöldenergia felhasználására, meghatározva azokat a feltételeket, amelyek teljesítésével ezek a beruházások a világörökségi címmel összeegyeztethetővé válnak.

A Magyar Köztársaság 2008. február 1-jén benyújtotta az UNESCO párizsi világörökségi központnak a Tokaji történelmi borvidék kultúrtáj világörökségi helyszín megőrzési állapotáról szóló jelentést. A dokumentum elkészítésére a szalmatüzelésű erőművel kapcsolatos hivatalos tájékoztatás, valamint a borászati egyesületeknek a beruházás leállítása érdekében Párizsba küldött levele után érkezett kérés. A jelentés többek között megállapította, hogy a rendelkezésre álló információk alapján nem bizonyítható egyértelműen, hogy az erőmű a kibocsátott anyagokkal, a közlekedési terheléssel és a látképpel biztosan nem károsítja a helyszín integritását, és nem jár negatív következményekkel a kiemelkedő egyetemes értékek megőrzése szempontjából. Ezért döntés született arról, hogy az ügy objektív megítélésére független szakértők által elkészített összetett világörökségi hatástanulmányra van szükség.

Szerencs polgármestere 2008. február 12-én levélben tájékoztatta Hiller István oktatási és kulturális minisztert arról, hogy a dokumentum több ponton téves jogértelmezést és elsősorban Szerencs Város Önkormányzatát érintő valótlan adatokat tartalmaz, ezért kérte a jelentés pontosítását. Mivel a változtatások nem történtek meg az elkészített dokumentumban, így a polgármester 2008. március 20-án felügyeleti eljárást kezdeményezett a Kulturális Örökségvédelmi Hivatallal szemben.

Ennek hatására a Világörökség Magyar Nemzeti Bizottsága 2008. június 25-én kiigazítást fűzött, valamint néhány általánosabb megjegyzést tett a magyarországi világörökségi helyszínek jogi védettségére vonatkozóan.

A BHD Hőerőmű Zrt. a Tokaji Borvidék iránti elkötelezettségének bizonyítékeként 2008 márciusában meteorológiai mérőállomást létesített a helyi borászat egyik központjában, Tarcalon. A berendezéssel rögzített adatok hasznos információkat szolgáltatnak a szőlőtermelőknek és más mezőgazdasági vállalkozásoknak és az adatok lehetőséget adnak az erőmű üzembe állítása előtti, és az azt követő klimatikus viszonyok összehasonlítására.

2008. március 10-e szomorú dátum a település történetében, amikor a Mátra Cukor Zrt. Igazgatósága bejelentette, hogy alapanyag hiányában a társaság a répacukorgyártás befejezésére kényszerül Magyarországon és bezárja a szerencsi gyárát. Ezzel

a döntéssel a 119 éves tradícióval rendelkező szerencsi cukorgyártás szűnik meg. Az üzem bezárása közvetlenül 111 munkavállalót érintett, közvetve pedig közel négyszáz ember megélhetését befolyásolja hátrányosan. Az üzem elbocsátott dolgozói, valamint a térségben működő vállalkozások számára megélhetési esélyt kínál a szalmatüzelésű erőmű, amelynek a beruházói 2008. márciusában együttműködési megállapodást írtak alá a cukorgyár szakszervezi bizottságával és a helyi vállalkozói klub egyesülettel.

2008. április 11-én közel négyszázan az erőműért tartottak szimpátiatüntetést Szerencsen. Az eseményt szervező civil szervezetek az eddigi álláspontjuk feladására szólították fel a borászati egyesületeket, mert véleményük szerint az erőmű ellen tiltakozók érveiknek már bizonyíthatóan nincs valóságtartalma, ugyanis a szerencsi cukorgyár bezárásával már nem kell a közutak forgalomnövekedésére számítani, hiszen 700 ezer tonna cukorrépa helyett kevesebb, mint 300 ezer tonna alapanyag érkezik majd 12 hónap alatt az erőműbe. E mellett az erőmű hője sem jelenthet veszélyt az aszúsodás időszakában a borvidék mikroklímájára, mivel az idén ősszel már nem gyűjtják be a cukorgyár kazánjait. A szimpátiatüntetés résztvevői által elfogadott nyilatkozat szerint a szőlőművelés, a borászat és az idegenforgalom önmagában továbbra sem képes biztosítani a Szerencsen és térségében élőknek megélhetését, ehhez iparfejlesztésre is szükség van. Ezért kinyilvánították, hogy a térség felemelkedésének elősegítése érdekében minden törvényes lehetőséget kihasználva kiállnak a szerencsi szalmatüzelésű erőmű megvalósítása mellett!

Az Országgyűlés Környezetvédelmi Bizottsága 2008. május 28-ai szerencsi ülésén foglalkozott a város ipari parkjában épülő szalmatüzelésű erőműnek a Tokaji borvidék világörökségi kultúrtájat érintő hatásával. Mezős Tamás, a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal elnöke tájékoztatójában szólt arról, hogy neves akadémikusok és független szakértők bevonásával készül hatástanulmány, amelynek a feladata tisztázni, hogy az ipari létesítmény hatással van-e a világörökségi területre. Az elnök közölte, hogy a dokumentum és az ebben megfogalmazott megállapításoknak nincs jogilag kötelező érvényű hatása, de ennek alapján fogalmazzák meg azokat a konkrét javaslatokat, amelyek garanciát nyújtanak a világörökségi kultúrtáj egyetemes értékeinek a meg-

óvására, ugyanakkor nem akadályozzák a beruházás megvalósulását. A vitájában az is elhangzott, hogy jelenleg még egy nem létező ipari létesítmény, a Szerencsen épülő szalmatüzelésű erőmű lehetséges hatásainak az elemzése került középpontba, ugyanakkor jelenleg komoly veszélyt jelenthet a Tokaji borvidék világörökségi címre – ami nem az aszúra, hanem a kultúrtájra vonatkozik –, hogy a terület nem felel meg az UNESCO előírásainak, mert nincs elfogadott kezelési terve.

2008. elején tárgyalások kezdődtek a projektben történő részvételről a Magyar Villamos Művek Zrt.-vel. A cég széleskörű vizsgálatokat végzett a beruházás körülményeiről.

A Magyar Villamos Művek középtávú üzleti stratégiájának is fontos eleme, hogy növelni kell a megújuló energiahordozókra alapozott villamosenergia-termelés részarányát Magyarországon. A stratégia értelmében üzletileg kedvező kondíciók mellett az MVM-nek indokolt részesedést szereznie a megújuló energiaforrások hasznosítását célzó projekteken. Az MVM-et korábban megkereste a szerencsi szalmatüzelésű erőmű beruházója, a BHD Zrt. azzal a javaslattal, hogy az MVM vállaljon szerepet a projekt megvalósításában. Az MVM Zrt. 2008. november 7-i közgyűlése megtárgyalta az Igazgatóság vonatkozó előterjesztését és azzal egyetértve – számos feltétel teljesülése esetén – támogatta a projekt MVM részvétellel történő megvalósulását. A különböző cégjogi, pénzügyi és műszaki feltétel megvalósulása esetén a közgyűlési határozat alapján az MVM tőkeemeléssel többségi tulajdont szerezhet a leendő projekt-társaságban. A cég azonban a borászok tiltakozása miatt kommunikációs szempontból kockázatosnak ítélte meg a fejlesztést, ezért az egyeztetések megszakadtak.

2008. november 27-én elfogadásra került Borsod-Abaúj-Zemplén megye területrendezési terve, amely a 2008. nyarán módosított országos területrendezési tervvel csak részben összhangban Szerencsre és a környező településekre olyan természeti/táji/örökségvédelmi övezeti besorolásokat állapít meg, amelyek jelentősen korlátozzák a térség további fejlesztési lehetőségeit. A megyei terv előírásai a védelmi övezetekre (puffer terület, magterület, ökológia folyosó, tájképvédelmi terület, borvidéki térség, Natura 2000 védelmi terület, fokozottan érzékeny települési terület, történeti táj) vonatkozóan az országos szabályozáson túlmenő, többletelőírásokat tar-

talmaznak. Ilyen például, hogy „ökológiai hálózat területén a tájvédelmi övezetben, további a világörökségi és borvidéki területeken térségi jelentőségű erőmű nem létesíthető. A tervben a településeket érintő előírások, javaslatok, ajánlások széles köre együttesen már jelentősen – a potenciális befektetőket távol tartó mértékben – korlátozza a gazdaság további fejlesztését. Meggyőződésünk, hogy térségünkben a települések fejlődését nem lehet csak a turizmusra, egyes mezőgazdasági ágazatokra, valamint a táj- illetve ökogazdálkodásra alapozni. Az elmúlt időszak bizonyította, hogy a lakosság megélhetését ezek az ágazatok önmagukban nem tudják biztosítani, ehhez a természeti környezethez illeszkedő, az emberek egészségét nem veszélyeztető ipar is szükséges.

Sajnos a Szerencsi Többcélú Kistérségi Társulás Tanácsa, valamint a települések megyei területrendezési tervvel kapcsolatos észrevételeinek a többségét a döntéshozók nem vették figyelembe. Az elfogadott szabályozással kivették a kezünkől annak lehetőségét, hogy a nagy munkanélküliséggel küzdő, hátrányos helyzetű térség a felemelkedés útjára térhessen.

A településen élők érdekeit szem előtt tartva Szerencs Város Önkormányzat 2008. december 11-ei ülésén az alábbi határozatot hozta: „Tekintettel arra, hogy a világörökségi címmel járó kötelezettségek Szerencs városára és lakosaira aránytalanul nagy hátrányt jelentenek, kéri a döntésre jogosult szervektől – a Világörökség Magyar Nemzeti Bizottságától és a Magyar Köztársaság Kormányától - Szerencs város közigazgatási területének a Tokaji Történelmi Borvidék kultúrtáj világörökségi területéből történő kivonását.” A döntés valójában segélykiáltás, ami a halmozottan hátrányos helyzetű térség fejlődését, a munkahelyteremtést akadályozó túlzott korlátokra hívja fel a figyelmet. A Tokaji borvidék 2002-ben kultúrtáj kategóriában kapta meg a világörökségi címet. A védelem alapját az elmúlt ezer év alatt kialakult szőlőművelési hagyományok érintetlen, eredeti formában történő továbbélése indokolta. Az eltelt időszakban a várost elkerülték a befektetők, ipari fejlesztést nem történt, a rendszerváltás után a munkahelyek száma drasztikusan csökkent, új álláshelyek pedig nem létesült. A szerencsi kistérségben 20 százalék feletti, míg városban 8 százalék körüli a munkanélküliség. Az elmúlt másfél év eseményei ráirányították a figyelmet a világörökséggel kapcsolatos szabályozás hiányosságaira. A jogerős építési engedéllyel

rendelkező szerencsi szalmatüzelésű erőmű terveit a Kulturális Örökségvédelmi Hivattal történt egyeztetés alapján készítették el a beruházók. Az örökségvédelmi törvény csak érintőlegesen szabályozza a világörökségi területek védelmét, a területre készített kezelési tervet pedig nem minden önkormányzat fogadta el, így jelenlegi formájában nem is alkalmas szabályozásra, mivel az előírásokat nem építették be a települések saját rendezési tervükbe. Az elmúlt időszakban merült fel egy hazai világörökségi törvény előkészítése és a kezelési terv módosítása, amelyről az idén őszre ígértek egyeztetést az önkormányzatokkal. A konzultáció azonban ezekben a témákban is elmaradt. Kijelentjük, hogy elhivatottak vagyunk értékeink védelme mellett, nem szándékozunk a környezetünket romboló fejlesztéseket megvalósítani. Szerencsnek a cukorgyára és a csokoládégyára világhírnevet hozott. A százhusz évvel ezelőtt megépített, a térségben soha nem látott fejlődést elindító és az idén bezárt szerencsi cukorgyár igazolja, hogy jelentős ipari létesítmények megléte sem gátolta és befolyásolta a világörökségi címet. Az elmúlt hónapok eseményeit értékelve azonban a szerencsi önkormányzat nem látott más utat arra, hogy a település történelmi hagyományain alapuló és a térség felzárkóztatására irányuló fejlesztéseket megvalósítson, mint kezdeményezze területének törlését a Tokaji történelmi borvidék kultúrtáj világörökségi helyszín pufferzónájából történő törlését.

2009. februárjában nyilvánosságra került az ÖKO Zrt. által készített, és akadémikusok által lektorált komplex világörökségi hatástanulmány, amely szerint az erőmű Szerencsen történő megvalósulásához az alábbi feltételek teljesítése szükséges:

A tényleges erőművi kapacitást az üzemeléshez szükséges mennyiségű gabonaszalmának a terület mezőgazdasági adottságaihoz és a szalma környezeti terhelés szempontjából racionális távolságban rendelkezésre álló mennyiségéhez kell igazítani".

A szalma erőműbe szállítása leginkább környezetkímélő módon, vasúton történjen. Ha mégis közúton szállítják, akkor az a világörökségi területeket elkerülve délről és nyugatról történjen.

A tervezett beruházás megfelelő tájba illesztése alapvető követelmény. A kialakítás igazodjon az épített- és természeti környezet adottságaihoz. A

zavaró látvány elkerülésére alkalmazott tájépítészeti megoldás a térségre jellemző honos és koros növényeket alkalmazzon.

Az energiafű-felhasználás kerülendő, tekintettel annak több ponton még tisztázatlan ökológiai hatására és lehetséges humán-egészségügyi kockázatára.

A hatástanulmány által támasztott feltételek teljesítésével megvalósuló erőmű-építés ütemezetten valósulhat meg: az első ütemben az egyik erőművi blokk épüljön meg. Működésének hatásait legalább 5 éven keresztül a beruházó és a világörökségi helyszín kezelésében érintett civil szervezetek közösen monitorozzák. Az így nyert tapasztalatok alapján lehetséges dönteni az erőmű második ütemének megvalósításáról.

A Világörökség Bizottság 2009. június 22. és 30. között Sevillában (Spanyolország) tartotta 33. ülészakát. Június 28-án döntést hozott a Tokaji Történelmi Borvidék Kultúrtáj és Budapest Belső-Erzsébetváros megőrzési állapotáról, valamint az Ausztriával közös világörökségi helyszínről, Fertő / Neusiedlersee kultúrtájáról. A Világörökség Bizottság az előző, 32. ülészakán, (Québec/Kanada, 2008) elfogadott döntéseiben megőrzési állapotjelentést kért Magyarországtól a Tokaji történelmi borvidék kultúrtáj helyzetéről, különös tekintettel a szerencsi szalmatüzelésű erőmű tervezett beruházására, illetve a budapesti világörökségi helyszínről, különös tekintettel Belső-Erzsébetváros városrendezési kérdéseire. A Világörökség Bizottság 2009. június 28-án, az adott világörökségi helyszínek megőrzési állapotjelentésére vonatkozóan a következő döntéseket fogadta el: A Tokaji Történelmi Borvidék Kultúrtájra vonatkozó döntésében megelégedéssel veszi tudomásul a tervezett szalmatüzelésű erőművel kapcsolatosan elkészített alapos hatástanulmányt és azt, hogy tanulmány alapja lehet a megkezdett párbeszédnek arról, miként lehet a helyszín kiemelkedő egyetemes értékének megőrzését és a fejlesztést összeegyeztetni. Egyben arra szólítja fel Magyarországot, mint a Világörökség Egyezmény Részes Államát, hogy a tervezett szalmatüzelésű erőműnek a világörökségi helyszínre gyakorolt lehetséges jelentős vizuális, környezeti és ökológiai hatásaira való tekintettel

- vizsgálja felül és jelentősen változtassa meg a tervezett létesítmény kialakítását, és
- küszöbölje ki a kultúrtáji értékeket veszélyeztető és a világörökségi helyszín integri-

tását érintő negatív közlekedési hatásokat. A Bizottság tudomásul vette, hogy a Világörökség törvény megalkotása jelentősen megerősítheti a magyarországi világörökségi helyszínek megőrzéséhez szükséges jogi környezetet; továbbá felidézi 26. ülésén (Budapest, 2002) elfogadott döntését, melyben a Szlovákiával való együttműködést szorgalmazta a helyszín határon átnyúló kiterjesztése érdekében. Felkéri továbbá a Részes Államot, hogy 2011. február 1-ig nyújtson be a(z) UNESCO) Világörökség Központnak előrehaladási jelentést az erőmű létesítésével kapcsolatos fejleményekről, hogy azt a Világörökség Bizottság 35. ülésén, 2011-ben megvizsgálhassa.

A Jövő Nemzedékek Országgyűlési Biztosa J-3737/2008. számon állásfoglalást adott ki, a BHD Zrt. által a Tokaj történelmi Borvidék Kultúrtáj pufferrónájában, a Szerencs Keleti Ipari Parkban létesítendő szalmatüzelésű erőmű okozta örökségvédelmi problémák tárgyában, amelyben kezdeményezéseket fogalmazott meg az Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség számára. A lehetséges intézkedések tekintetében egyeztetést történt 2009. május 14-én az Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség (OKTVF) budapesti épületének a tárgyalójában, azonban a felek között az álláspontok nem közeledtek. Ezt követően az OKTVF lefolytatta a felügyeleti eljárást. Az Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség megállapította, hogy nem állnak fenn a törvényi feltételei az erőmű környezethasználati engedélyének a megsemmisítésére. Az erőmű egységes környezethasználati engedélyét megadó határozat esetében a főfelügyelőség álláspontja szerint az eljárás iratainak vizsgálata, a felügyeleti eljárásba bevont szakhatóságok és a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa állásfoglalása alapján nem állapítható meg semmiségi ok, így a másodfokú hatóság a határozatot helyben hagyta.

Fülöp Sándor a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Főügyészséghez is fordult, mert álláspontja szerint az erőmű egységes környezethasználati engedélyének a kiadásakor több jogszabályi előírást figyelmen kívül hagytak, ezért a határozattal szemben ügyészségi óvás benyújtását kezdeményezte. A főügyészség eljárásában megállapította, hogy a kifogásolt határozattal szemben nem volt lehetőség ügyészi óvás benyújtására. A vizsgálat eredményeit a főügyészség jelentette a Legfőbb Ügyészség-

nek és tájékoztatta Fülöp Sándort is. ***Az országgyűlési biztos az ügyészégi vizsgálat eredményével szemben semmilyen kifogást nem emelt.***

Ezt követően az ombudsman keresettel fordult a B.-A.-Z. Megyei Bírósághoz, a közigazgatási határozat felülvizsgálatára, az OKTV pedig ellenkeresetet nyújtott be a B.-A.-Z. Megyei Bíróságra. A közigazgatási per első tárgyalása 2009. november 12-én volt. A B.-A.-Z. Megyei Bíróság 2010. január 21-én jogszabálysértés hiányában jogerősen elutasította a jövő nemzedékek országgyűlési biztosának keresetét. ***A bírósági döntést Fülöp Sándor tudomásul vette és kijelentette, hogy nem tervez további jogi lépést.***

A bíróság ítélete, valamint a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Főügyészség által az ügyben két esetben folytatott törvényességi vizsgálatok is megerősítették, hogy az erőmű engedélyeztetési eljárásában nem történt jogszabálysértés, a beruházásról a város önkormányzata is a jogszabályoknak megfelelően, körültekintően döntött.

Szerencs Város Önkormányzata 2010. január 28-ai ülésén a jelenlévő 16 képviselő közül 11-nek az igen szavazatával egy tartózkodás mellett megerősítette, hogy továbbra is támogatja a város ipari parkjában a szalmatüzelésű erőmű megépítését.

A Magyar Fejlesztési Bank Zrt. megvizsgálta a Szerencsen épülő szalmatüzelésű erőmű projektet és 2008. december 19-én kibocsájtottak egy "nem kötelező érvényű finanszírozási ígérvényt", amit további belső vizsgálatok után 2009. június 10-én megújítottak. Ezt követően a projektet a külső független szakértő cég, a TIGRES Zrt. bevonásával is megvizsgáltatta. A cég, az elvégzett műszaki és pénzügyi átvilágítás után a projektet szintén megfelelőnek találta és finanszírozásra javasolta.

Az MFB Zrt. megtárgyalta és jóváhagyta a BHD Hőerőmű Zrt. által, Szerencsen megvalósítandó 28,76 MWe névleges teljesítményű biomassza erőmű felépítésének és működtetésének finanszírozására benyújtott hitelkérelmét és 2009. december 30-án „kötelező érvényű, visszavonhatatlan ígérvényt” bocsátott ki a projekt megvalósításához szükséges hitelnyújtásra.

A bírósági döntés után a Tokaj Reneszánsz-Tokaji Nagyborok Egyesülete 2010. februárban ismét tiltakozásba kezdett, amely szervezetet ügyféli jogállással az Észak-magyarországi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség bevont a környezethasználati engedélyeztetési eljárásba, részére 2007. júliusában a határozatot megküldte a hatóság, azonban az egyesület nem élt fellebbezési jogával. Feltételezhetően azért, mert akkor még nem volt kifogásuk a szalmatüzelésű erőmű építésével szemben.

Az akadémikusok által megfogalmazott, a világörökség védelmét szolgáló ajánlást a beruházó figyelembe vette, így első ütemben Szerencsen 25 MW teljesítményű blokkot épít meg, majd miután három év elteltével a fejlesztést most még fenntartással fogadó borászok is megbizonyosodnak arról, hogy az ipari beruházás nem jelent semmilyen veszélyt a környezetére, az aszúsodásra, akkor döntenek majd a bővítésről. A korábban tervezetthez képest fele kapacitású erőmű kevesebb tüzelőanyagot igényel, tehát tovább csökken a beszállításkor a közúti forgalom. A megyei bíróság eljárása során az is egyértelművé vált, hogy energiafüvet nem használnak fel az erőműben, erre nem is kapott engedélyt a beruházó, tehát Tokaj-Hegyalján nem termesztik majd ezt a növényt, emiatt nem változik meg a táj arculata. Az erőmű tájba illesztését tájépítész bevonásával pedig már korábban elvégeztette a BHD Hőerőmű Zrt., az épület magasságát harminc méterről, húsz méterre csökkentve, amit a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal miskolci irodája javasolt.

A fentiekkel bizonyossá vált a beruházás jogszerűsége és teljesültek a komplex világörökségi hatástanulmányban megfogalmazott kritériumok, így az erőmű nem jelent kockázatot a világörökségre és nem kerülhet veszélybe a kitüntetett cím sem.

Szerencs, 2010. március 4.

